

ÚKOLY VOJSK FRONTU A PVOS V PROTIVZDUŠNÉ OPERACI

Stáby NATO při rozboru možných způsobů vedení války armádami uskupení imperialistických států hodnotí jako nejdůležitější při rozpoutání ozbrojeného konfliktu vybojování nadvlády ve vzduchu. Přitom přisuzují hlavní úlohu letectvu. To dosvědčují i cvičení armád států NATO v posledních letech. Letectvu NATO se ve válce s použitím jaderných zbraní i bez jejich použití stanoví úkol: se zahájením bojové činnosti způsobit maximální ztráty letectvu protivníka a poté přenést úsilí ke zničení uskupení jeho pozemních vojsk a objektů státu. Tento úkol má letectvo NATO spolu s útvary a svazky operačně taktických řízených střel, řízených střel s plochou dráhou letu a řízených střel středního doletu splnit formou útočné vzdušné operace.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války, války v Koreji, v jihovýchodní Asii a na Blízkém východě ukazují, že v soudobých podmínkách nemůžeme bez vybojování nadvlády ve vzduchu kalkulovat s úspěchem při vedení operací pozemními vojsky.

Odražení útočné vzdušné operace nepřítele se proto stává rozhodující podmínkou odražení agrese a přechodu k útočné činnosti. To vyžaduje, abychom zvolili odpovídající formu použití vlastních vojsk proti vzdušnému nepříteli. Takovou formou operačního použití vojsk je protivzdušná operace.

Protivzdušná operace jako součást strategické operace na válčišti je vedena s konkrétním cílem, kterým je zaměřit nebo odrazit vzdušnou útočnou operaci nepřítele, zachovat bojeschopnost ozbrojených sil na válčišti, systém řízení státu a ekonomiku a vytvořit výhodné podmínky pro vedení vzdušné operace a strategické operace na válčišti.

Z rozboru cílů protivzdušné operace vystupují do popředí dva základní úkoly vojsk frontu i PVOS:

— odražení vzdušných úderů na vojska frontu a objekty na území státu a zabránění vzdušnému nepříteli zničení nebo poškození těchto objektů,

— zničení takového počtu letounů a raketových jaderných prostředků nepřítele na válčišti, které umožní vlastním vojskům vytvořit raketovou jadernou a vzdušnou nadvládu na válčišti.

Splnění těchto úkolů předpokládá vyřadit v průběhu protivzdušné operace do 50 % letounů a nejméně 40 % odpalovacích zařízení operačně taktických řízených střel, řízených střel s plochou dráhou letu a středního doletu z protistojícího uskupení letectva a raketových jaderných prostředků nepřítele. Abychom vytvořili možnost vlastního letectvu vést útočnou činnost, musíme prolomit systém PVO nepřítele vyřazením okolo 70 % baterií Hawk a Nike Hercules, míst řízení a uvědomování PVO a taktického letectva,

prostředků radiolokačního průzkumu a REB.

Dolet taktického letectva, počet a dislokace letišť na válčišti umožňuje nepříteli vést rozsáhlý manévr a soustředovat úsilí na jednotlivých směrech. To spolu s možností manévru odpalovacími zařízeními i palbou operačně taktických řízených střel, řízených střel s plochou dráhou letu a řízených střel středního doletu si vynucuje vést protivzdušnou operaci v rozsahu celého válčiště s přihlédnutím k přílehlým prostorům rozmístění letišť nepřítelů.

Je zřejmé, že splnění uvedených úkolů na válčišti přesahuje možnosti vojsk a letectva frontů a vojsk PVOS dislokovaných v jeho pásmu. K vedení protivzdušné operace se proto přibírají i úderné a průzkumné prostředky hlavního velení, včetně dálkového letectva a zálohy prostředků PVO na válčišti. Vojskům frontu se stanoví úkoly v prostoru vymezeném pásmem frontu a vpědu ohraničeném dosahem organických nebo posilových úderných prostředků.

Podle zkušeností ze cvičení můžeme stanovit, že v taktu vymezeném prostoru může nepřítel mít až:

- 40—50 letišť, na nichž může být dislokováno do 500 letounů,
- 120 odpalovacích zařízení operačně taktických řízených střel,
- 450 bitevních vrtulníků,
- 24 baterií Hawk,
- 4 baterie Nike Hercules,
- 5 středisek řízení a uvědomování a stanovišť uvědomování,
- 14—20 radiolokačních systémů LARS,
- 15 předsunutých stanovišť navedení a radiolokačních družstev letecké podpory,
- 6 středisek řízení skupin PLRS,
- 150 protiletadlových dělostřeleckých baterií a baterií PLRS blízkého dosahu.

Počet prostředků nepřítelů a požadované procento jejich zničení, nezbytné k dosažení cílů protivzdušné operace, v porovnání s možnostmi vojsk PVOS, PVO a letectva frontu ukazují, že k plnění úkolů v protivzdušné operaci nejsou tyto síly dostačující. Proto se k vedení protivzdušné operace **vyčleňuje** i raketové vojsko a dělostřelectvo, vojskové letectvo, průzkumné útvary i jednotky a prostředky a útvary radioelektronického boje. Pro plnění speciálních úkolů můžeme použít i jednotek výsadkového vojska a jednotek obrany a ochrany teritoria.

Úloha a místo jednotlivých druhů ozbrojených sil a druhů vojsk v protivzdušné operaci závisí na:

— takticko-technických vlastnostech a bojových možnostech použitých prostředků,

— vyčleněním úsilí a množství raket,

— nutné časové posloupnosti ničení objektů nepřítelů a jeho prostředků vzdušného napadení,

— ostatních úkolech, které jednotlivé druhy vojsk frontu musí v průběhu protivzdušné operace plnit.

Zvláště faktor času hraje čím dál tím větší úlohu. Vyplyvá to z toho, že v poslední době se v operační přípravě NATO projevuje tendence zkrátit dobu útočné vzdušné operace na minimum. Důvodem je zmenšení očekávaných ztrát letounů, jež rostou úměrně s délkou trvání útočné vzdušné operace. Podle jejich propočtů by útočná vzdušná operace v trvání pouze jednoho dne umožnila snížit očekávané ztráty letounů až o 60 %.

Zkrácení doby útočné vzdušné operace nepřítelům, i když vzhledem k počtu letounů a kapacitě jeho letištní sítě na válčišti je omezené, si však na druhé straně vynucuje ke zničení požadovaného počtu letounů a ostatních objektů nepřítelů soustředění úderů vlastními prostředky do kratšího časového období a zvýšení hustoty působení prostředků PVO. To vyžaduje vyčlenění větších, především úderných sil, přesnější zplánování jejich činnosti, zkvalitnění řízení vzdušných sražení a zvýšení úsilí průzkumu.

Protivzdušná operace, jak už vyplývá ze samotného názvu, bude zpravidla probíhat v podmínkách rozpoutání agrese nepřítelům a za jeho dočasné iniciativy ve vzduchu.

Hlavní úlohu, zvláště v její první etapě, budou mít vojska PVOS, vojska PVO frontu a frontové stíhací letectvo.

Vojska protivzdušné obrany státu jsou v protivzdušné operaci hlavním prostředkem ničení nepřítelů ve vzduchu na dalekých přístupech před státní hranicí i v hloubce území státu. Stanoví se jim tyto úkoly:

— udržovat nepřetržitou pohotovost k ničení letectva a raket nepřítelů v součinnosti se sousedními svazy a svazky PVOS a vojskem PVO frontu,

— vést nepřetržitý průzkum vzdušného prostoru,

— zjišťovat hromadný vzlet letectva nepřítelů,

— uvědomovat o vzdušné situaci vojska frontu a orgány Civilní obrany,

— ničit prostředky vzdušného napadení na dalekých přístupech a po celou dobu jejich letu,

— zabránit proniknutí letounů a řízených střel s plochou dráhou letu do hloubky státu,

— bránit před úderem vzdušného nepřítele administrativně politická a průmyslová centra státu a nedopustit jejich ničení prostředky vzdušného napadení,

— bránit hlavní uskupení pozemních vojsk při soustředování v hloubce, při přesunech a přepravách, letiště a jiné důležité vojenské objekty na území státu před úderem vzdušného nepřítele,

— ničit letouny systému AWACS a letouny nosiče řízených střel s plochou dráhou letu před jejich odpálením,

— vytvářet hloubku systému PVO a narůstání úsilí PVO v hloubce,

— bránit před napadením letouny nepřítele dálkové a frontové letectvo při jeho hromadných startech a přistáních na letištích v hloubce a při přeletu přes území státu.

Všechny úkoly plní vojska PVOS v těsné součinnosti se sousedními svazky a svazky PVOS, frontovým letectvem a vojskem PVO pozemního vojska dislokovaným na území státu.

Ve frontu má v protivzdušné operaci největší rozsah úkolů vojsko PVO frontu a frontové letectvo. Na nich spočívá úkol odrazit úder prostředků vzdušného napadení nepřítele na vojska frontu.

Vojsko protivzdušné obrany pozemního vojska je hlavním prostředkem ničení taktického a vojskového letectva nepřítele a řízených střel s plochou dráhou letu v prostoru rozmístění vojsk frontu, letišť v přízemních a malých, částečně i středních výškách.

V protivzdušné operaci plní tyto úkoly:

— vede průzkum vzdušného prostoru na přístupech a v prostoru rozmístění vojsk frontu,

— uvědomuje o vzdušné situaci štáby vševojskových svazků a svazků, protiletadlové dělostřelecké a protiletadlové raketové svazky a útvary, frontové letectvo a součinnostní jednotky, útvary a svazky vojsk PVOS. O náletu vzdušných cílů směřujících do prostoru sousedních frontů informuje jejich velitelská stanoviště letectva a PVO,

— ničí letouny, vrtulníky, bezpilotní prostředky, řízené střely s plochou dráhou letu, automatické volně leťící balóny a vzdušné výsadky ve vzduchu v prostoru rozmístění vojsk frontu,

— brání motostřelecké a tankové útvary a svazky, postavení dělostřelecká a raketového vojska, místa velení operačních štábů, vojskové letectvo na plochách

a letištích a týlové objekty před úderem prostředků vzdušného napadení nepřítele.

Boj s nepřátelskými prostředky vzdušného napadení vede v těsné součinnosti s frontovým stíhacím letectvem a jsou-li v prostoru operační sestavy frontu i svazky a útvary vojsk PVOS, i v těsné součinnosti s vojsky PVOS.

V prostorech palebného styku protiletadlových raketových útvarů a svazků PVO pozemního vojska a vojsk PVOS organizujeme jednotný palebný systém a vzájemnou výměnu radiolokačních informací.

Frontové stíhací letectvo je hlavním prostředkem velitele frontu k vedení manévru ve vzdušných sraženích v protivzdušné operaci.

Plní tyto úkoly:

— ničí taktické letouny, vrtulníky, bezpilotní prostředky vzdušného napadení a letouny nosiče protizemních řízených střel na přístupech k čáře dotyku a v prostoru operační sestavy vojsk frontu,

— ničí letouny systému AWACS,

— vytváří při ničení letounů nepřítele převahu ve vzduchu manévrem na jeho hlavní náletové směry,

— vytváří hloubku PVO a pronásleduje pronikající letouny nepřítele i na operační dolet s přistáním na letištích sousedních frontů nebo letištích stíhacího letectva PVOS,

— uskutečňuje stíhací leteckou ochranu úderného letectva při letu k cíli a zpět a při úderech na letiště, odpalovací zařízení operačně taktických řízených střel a jiných objektů nepřítele,

— blokuje letiště taktického letectva nepřítele.

Frontové stíhací letectvo vede bojovou činnost v těsné součinnosti se stíhacím letectvem PVOS. Naváděcí stanoviště frontového stíhacího letectva spolu s naváděcími stanovišti PVOS vytvářejí v daném prostoru jednotný systém navedení stíhacího letectva na vzdušné cíle.

Stíhací bombardovací a bombardovací letectvo je v protivzdušné operaci v období války bez použití jaderných zbraní hlavním prostředkem velitele frontu k vedení úderů na prostředky vzdušného napadení a raketové jaderné prostředky na zemi.

V protivzdušné operaci ničí stíhací bombardovací a bombardovací letectvo frontu:

— taktické letectvo na letištích, zaminovává letiště, ničí vzletové a přistávací dráhy, boji úkryty letounů, ničí zásoby LPH,

— odpalovací zařízení operačně taktických řízených střel a řízených střel s plochou dráhou letu a sklady řízených střel a jaderných hlavic,

— sklady jaderných pum,

— baterie a velitelská stanoviště protiletadlových řízených střel Hawk a Nike Hercules a střediska řízení skupin PLRS,

— objekty REB, střediska řízení a uvědomování a stanoviště uvědomování, radiolokátory věžového typu a velitelská stanoviště prostředků vzdušného napadení.

Je-li ve frontu začleněno i bitevní letectvo, část plnění těchto úkolů se přenáší na ně, a to především ničení malorozměrných cílů, prostředků PVO a cílů blíže k přednímu okraji. To umožňuje zvýšit hloubku působení stíhacího bombardovacího letectva.

Bitevnímu letectvu se přiděluje k ničení i radiolokátory systému LARS, předsunutá stanoviště navedení, radiolokátory družstev letecké podpory, malorázové protiletadlové dělostřelecké baterie a baterie protiletadlových řízených střel blízkého dosahu, vrtulníky na předsunutých plochách i v hloubce a prostředky REB.

Vojskové letectvo ničí v protivzdušné operaci cíle především na předním okraji a v malé hloubce sestavy nepřítele. Plní tyto úkoly:

— ničí radiolokátory systému LARS a předsunutá místa řízení a navedení taktického letectva a PVO,

— prostředky REB rozmístěné v malé hloubce,

— bojová vozidla s protiletadlovou, dělostřeleckou a raketovou výzbrojí,

— bitevní vrtulníky na předsunutých plochách.

Raketové vojsko vybavené tříštivými a tříštivotrhavými bojovými hlavicemi ničí v protivzdušné operaci v období války bez použití jaderných zbraní:

— letectvo na letištích nevybavených úkryty pro letouny a vrtulníky na plochách,

— vzletové a přistávací dráhy na letištích,

— baterie protiletadlových řízených střel Hawk a Nike Hercules a místa vedení prostředků PVO a letectva.

Ve válce s použitím jaderných zbraní ničí letouny i na letištích vybavených úkryty pro letouny a sklady jaderné munice.

Dělostřelectvo vyčleněné k plnění úkolů v protivzdušné operaci ničí až do hloubky 25–30 km:

— radiolokátory systému LARS a předsunutá stanoviště velení a navedení prostředků PVO a letectva a prostředky REB,

— baterie protiletadlových řízených střel a protiletadlové dělostřelecké baterie,

— bitevní vrtulníky na předsunutých plochách a lécích.

Z uvedeného je zřejmé, že ničit prostředky PVO, REB, řízení a navedení letectva a PVO a vrtulníky v malé hloubce před čarou dotyku stanovíme společně několika druhům prostředků ničení. To vyplývá ze skutečnosti, že maximální hustota těchto objektů je v taktické hloubce. Současně je to vyvoláno potřebou soustředit úsilí na jejich zničení v krátkém čase a umožnit volnost jednání jak stíhacímu letectvu na přístupech, tak i údernému letectvu v průletu do operační hloubky sestavy nepřítele.

Splnění úkolů v protivzdušné operaci, zvláště činnosti vlastních úderných sil, závisí na stupni zjištění sestavy letectva, PVO, raketových jaderných prostředků a systému řízení letectva, PVO a REB nepřítele. Tento úkol musí splnit **průzkumné útvary a prostředky frontu**. Všechny získané průzkumné údaje se centralizují v místě řízení zpravodajského náčelníka frontu.

Průzkumu se zúčastňují průzkumné letecké pluky frontu, jednotky bezpilotních prostředků vzdušného průzkumu, hloubkového průzkumu, rádiového a radiotechnického průzkumu, jednotky REB, všechny osádky stíhacího, stíhacího bombardovacího, bombardovacího, bitevního i vojenského letectva při plnění bojových úkolů a diverzní výsadekové skupiny vysazené do sestavy vojsk nepřítele.

Průzkum vzdušného prostoru nepřetržitě uskutečňují jednotky radiotechnického vojska PVOS i vojska PVO frontu, protiletadlové raketové baterie a oddíly a protiletadlové dělostřelecké baterie svými střeleckými a řídicími radiolokátory.

Průzkumu se v protivzdušné operaci stanoví úkol zjistit:

— hromadný start vzdušného nepřítele,

— sestavu a zámysl nepřítele ve vzduchu,

— letištní síť nepřítele v pásmu frontu a rozmístění letectva na jednotlivých letištích, plochách, silničních a dálničních úsecích,

— rozmístění odpalovacích zařízení operačně taktických raket a řízených střel s plochou dráhou letu,

— dislokaci skladů jaderných pum a raket,

— rozmístění baterií protiletadlových řízených střel a protiletadlových dělostřeleckých baterií,

— dislokaci objektů systému řízení PVO a taktického letectva,

— rozmístění prostředků REB a technické parametry jejich činnosti.

Důležitým úkolem je zjistit taktiku letectva nepřítele, způsoby používání prostředků ničení jimiž jsou vyzbrojeny a rozpoznat použití klamných prostředků. K tomu slouží statisticky vyhodnocené údaje průzkumu vzdušného prostoru prostředky PVO frontu i PVOS.

Útvary a prostředky REB frontu, frontového letectva a vojsk PVOS v protivzdušné operaci:

— vedou průzkum radioelektronických prostředků nepřítele určených k průzkumu vzdušného prostoru, velení a navedení prostředků vzdušného napadení a PVO a zjišťování jejich technických parametrů potřebných k jejich zarušení a použití protiradiolokačních řízených střel a také průzkumu prostředků REB nepřítele,

— ruší palubní průzkumné, navigační a zaměřovací radiolokátory nepřítele,

— ruší letecké spojení nepřítele,

— ruší radioelektronická zařízení k navedení prostředků vzdušného napadení,

— ruší radiolokační prostředky systému PVO a radiolokátory přepadových stíhačů nepřítele,

— vytváří klamné cíle a maskování proti radioelektronickému průzkumu nepřítele.

Vzdušné výsadkové jednotky, kromě úkolů průzkumu, plní v protivzdušné operaci tyto úkoly:

— ničí jednotlivé objekty prostředků raketového jaderného napadení v hloubce,

— ničí radiolokační prostředky PVO, systém řízení letectva a jednotlivá místa velení a navedení,

— ničí sklady jaderných pum a raket,

— ničí letouny v rozptylových prostorech, zvláště na dálničních a silničních úsecích a na letištích bez úkrytů letounů,

— skrytě umísťují průzkumná a rušící radioelektronická zařízení v hloubce operační sestavy nepřítele,

— navádějí vlastní letectvo na cíle pomocí technických prostředků.

Své místo v protivzdušné operaci má i včasné zjištění technických prostředků průzkumu a navedení letounů, raket a pum na cíl, umísťovaných nepřítelem na území státu i v prostoru bojových sestav vojsk frontu. Tento úkol musí plnit jak jednotky REB, tak i **útvary určené k obraně a ochraně teritoria a týlu.** Jim připadá i úkol zjištění a zneškodnění nepřátelských průzkumných a diverzních skupin určených k ničení letounů, prostředků PVO a raketového jaderného napadení.

Účinnost úderů vzdušného nepřítele podstatně oslabuje dobře organizovaná **klamná činnost** na taktickém i operačním stupni spojená s pečlivým maskováním. Klamná činnost a klamné objekty se používají jak k oklamání nepřítele o umístění a charakteru bráněných objektů, ale i uskupení letectva a prostředků PVO a systému velení. Můžeme proto klamnou činnost, která má za cíl uvést vzdušného nepřítele v omyl ať už při plánování úderů, nebo osádek nad cílem, zařadit mezi úkoly plnění v protivzdušné operaci.

Z přehledu úkolů plněných jednotlivými druhy vojsk frontu i vojsky PVOS dislokanými v prostoru operační sestavy frontu vyplývá, že protivzdušná operace vyžaduje pečlivé zplánování a pevně centralizované řízení.

Vzdušná a protivzdušná sražení probíhají při velkých rychlostech a kladou vysoké nároky na činnost míst velení a navedení a zvláště přesné plnění zplánované součinnosti. Hromadné údery vzdušného nepřítele proto můžeme odrazit pouze společnou činností všech zúčastněných sil druhů vojsk a ozbrojených sil.